

Характеристика вредных профессиональных факторов и заболеваемость работников ГВМКЦ «ГВКГ»

Т.А. БИБИК, А.В. ЕФРЕМОВА

В работе представлены основные вредные производственные факторы медицинских работников госпиталя и состояние их здоровья. Медицинский контроль и диспансеризация работающих позволяют установить начальные проявления болезни, своевременно организовывать необходимые оздоровительные мероприятия.

Ключевые слова: вредные производственные факторы, заболеваемость, медицинские работники, диспансеризация.

Characterization of harmful occupational factors and the incidence of GVMKC «GVKG»

T. BIBIK, G. EFREMOVA

The paper deals with the main harmful production factors and health condition of the medical staff. Medical control and clinical examination of workers can detect initial symptoms of a disease, and promptly organize the necessary sanitary measures.

Key words: harmful production factors, morbidity, medical staff, clinical examination.

УДК 614.2:355

Стан здоров'я військовослужбовців військової служби за контрактом

Т.А. БІБІК, А.К. ПИВОВАРОВА

У статті проведено аналіз основних статистичних показників стану здоров'я військовослужбовців військової служби за контрактом. Показано, що для збереження та зміцнення здоров'я військовослужбовців необхідно більш широкого застосовувати щоденне медичне спостереження, поглиблені і контрольні медичні обстеження в процесі навчально-бойової підготовки, а також оздоровчі заходи.

Ключові слова: захворюваність, госпіталізація, працевтрати, стан здоров'я військовослужбовців.

Для забезпечення високого рівня працездатності та збереження боєготовності і боєздатності військ, важливе значення має дослідження стану професійного здоров'я військовослужбовців Збройних Сил (ЗС) України в період навчально-бойової підготовки [1].

Основними медико-статистичними показниками, які військово-медична служба використовує для визначення стану здоров'я є захворюваність, госпіталізація, працевтрати, звільнення і летальність військовослужбовців. Вивченню цих показників приділяється особлива увага багатьох дослідників [2, 3, 4].

Мета роботи полягала в проведенні аналізу основних статистичних показників, що характеризують стан здоров'я військовослужбовців військової служби за контрактом.

Матеріали та методи дослідження

За даними річних звітів військової частини, яка забезпечує охорону Генерального штабу ЗС України, нами проаналізована захворюваність, госпіталізація, працевтрати, звільнення і летальність військовослужбовців військової служби за контрактом за період із 2008 по 2010 рр. Усі військовослужбовці (156 чол.) чоловічої статі які проходили військову службу за контрактом у віці від 18 до 55 рр. (середній вік $37,1 \pm 7,6$ р.). Класи хвороб приведені у відповідності з Міжнародною статистичною класифікацією хвороб (МКХ-10).

Отриманий матеріал обробляли комп'ютерною статистичною програмою Microsoft Excell.

Результати дослідження та їх обговорення

Динаміка рівня основних статистичних показників стану здоров'я військовослужбовців за 2008–2010 рр. приведена в табл. 1.

Таблиця 1

Динаміка рівня основних статистичних показників стану здоров'я військовослужбовців військової служби за контрактом 2008–2010 рр. (%)

Показники стану здоров'я	Роки		
	2008	2009	2010
Захворюваність	1268,0	1228,8	1241,8
Госпіталізація	232,4	227,6	229,7
Працевтрати	7430,9	7902,3	7988,2
Звільнення з лав ЗС	12,8	6,4	19,2
Померло	-	-	-

Як видно з табл. 1, рівень захворюваності та госпіталізації за досліджуваний період знаходиться практично на одному і тому ж рівні та де що нижчий рівня захворюваності та госпіталізації офіцерів ЗС України [2].

Аналіз динаміки працевтрат та звільнення військовослужбовців із лав ЗС показує зростання рівня цих показників із року в рік. Структуру працевтрат військовослужбовців складала такі основні класи хвороб, як: хвороби органів дихання, травлення та системи кровообігу. Найбільші працевтрати із хвороб органів дихання були в пацієнтів з гострими респіраторними інфекціями верхніх дихальних шляхів (J00-J06) та гострим бронхітом (J20). Захворювання органів травлення у військовослужбовців, у структурі даного статистичного показника, представлені наступними нозологічними формами: гастритом, дуоденітом (K29, виразковою хворобою дванадцятипалої кишки (K26), виразковою хворобою шлунку (K25). У структурі працевтрат за класом хвороб системи кровообігу основними захворюваннями були гіпертонічна хвороба (I10–I15), ішемічна хвороба серця (I20–I25).

У структурі звільнення військовослужбовців основне місце займали хвороби системи кровообігу та органів травлення.

Випадків смерті військовослужбовців у військовій частині або за межами гарнізону за досліджуваній період не було.

Для більш детального вивчення стану здоров'я нами проведено аналіз динаміки рівня захворюваності військовослужбовців за класами хвороб за 2008–2010 рр. Так, динаміка рівня захворюваності за класами хвороб в період із 2008 по 2010 рр. представлена в табл. 2.

Таблиця 2

**Динаміка рівня захворюваності військовослужбовців
військової служби за контрактом за 2008–2010 рр. (‰)**

Основні класи хвороб	Клас	2008		2009		2010	
		Абс.ч.	‰	Абс.ч.	‰	Абс.ч.	‰
Деякі інфекційні і паразитарні хвороби	I	2	10,3	3	19,6	3	19,6
Новоутворення	II	1	5,2	1	6,5	1	6,5
Хвороби ендокринної системи.	IV			1	6,5	1	6,5
Розлади психіки та поведінки	V	1	5,2	2	13,1	2	13,1
Хвороби нервової системи	VI	3	15,5	4	26,1	3	19,6
Хвороби ока...	VII	4	20,6	3	19,6	3	19,6
Хвороби вуха...	VIII	2	10,3	1	6,5	2	13,1
Хвороби системи кровообігу	IX	12	61,9	13	85,0	14	91,5
Хвороби органів дихання	X	98	505,2	92	601,3	94	614,4
Хвороби органів травлення	XI	61	314,4	58	379,1	57	372,5
Хвороби шкіри...	XII	4	20,6	5	32,7	4	26,1
Хвороби кістково-м'язової системи...	XIII	4	20,6	3	19,6	4	26,1
Хвороби сечостатевої системи...	XIV	2	10,3	2	13,1	2	13,1
Усього		194	1268,0	188	1228,8	190	1241,8

Із даних табл. 2 бачимо, що серед військовослужбовців перше рангове місце займали хвороби органів дихання (клас X). Вказаний показник із року в рік дещо зростає, в основному за рахунок гострих респіраторних інфекцій верхніх дихальних шляхів (J00-J06) та гострого бронхіту (J20). Друге рангове місце займали хвороби органів травлення (клас XI). У 2009 р. їх кількість збільшилась до 379,1% у порівнянні з 2008 р. (314,4%), а в 2010 р. зменшилась до 372,5%. Третє рангове місце посідали хвороби системи кровообігу (клас IX), частота яких із року в рік зростала з 61,9% (2008 р.) до 91,5% (2010 р.). Це пов'язано, на наш погляд, із недостатнім диспансерним динамічним спостереженням за військовослужбовцями у військовій частині. За ними слідували хвороби шкіри (клас XII), кістково-м'язової системи та сполучної тканини (клас XIII), хвороби ока (VII) і хвороби нервової системи (клас VI).

Динаміка структури захворюваності військовослужбовців військової служби за контрактом за 2008-2010 рр. представлена в табл. 3.

Таблиця 3

**Динаміка структури захворюваності військовослужбовців
військової служби за контрактом за 2008–2010 рр. (%)**

Основні класи хвороб	Клас	2008		2009		2010	
		Абс.ч.	%	Абс.ч.	%	Абс.ч.	%
Деякі інфекційні і прازیтарні хвороби	I	2	1,0	3	1,6	3	1,6
Новоутворення	II	1	0,5	1	0,5	1	0,5
Хвороби ендокринної системи	IV			1	0,5	1	0,5
Розлади психіки та поведінки	V	1	0,5	2		2	1,1
Хвороби нервової системи	VI	3	1,5	4	2,1	3	1,6
Хвороби ока...	VII	4	2,1	3	1,6	3	1,6
Хвороби вуха...	VIII	2	1,0	1	0,5	2	1,1
Хвороби системи кровообігу	IX	12	6,2	13	6,9	14	7,4
Хвороби органів дихання	X	98	50,5	92	48,9	94	49,5
Хвороби органів травлення	XI	61	31,4	58	30,9	57	30,0
Хвороби шкіри...	XII	4	2,1	5	2,7	4	2,1
Хвороби кістково-м'язової системи...	XIII	4	2,1	3	1,6	4	2,1
Хвороби сечостатевої системи...	XIV	2	1,0	2	1,1	2	1,1
Усього		194	100,0	188	98,9	190	100,0

Отримані нами результати досліджень (табл. 3) вказують на те, що в структурі захворюваності на першому місці хвороби органів дихання (клас X) без тенденції до зростання, які складають близько 50% усіх хвороб. На другому – хвороби органів травлення (клас XI) з тенденцією до

зниження, на третьому – хвороби системи кровообігу (клас IX), кількість яких із року в рік зростає (із 6,2% – 2008 р. до 7,4% – 2010 р.).

Групи стану здоров'я військовослужбовців у динаміці за період із 2008 по 2010 рр. представлені в табл. 4.

Таблиця 4

**Групи стану здоров'я військовослужбовців
військової служби за контрактом за 2008–2010 рр. (%)**

Вік (роки)	2008 р.				2009 р.				2010 р.			
	Група стану здоров'я				Група стану здоров'я				Група стану здоров'я			
	I	II	III	Усього	I	II	III	Усього	I	II	III	Усього
До 30	56,1	8,9	1,6	66,7	54,8	8,3	1,8	64,9	67,0	3,5	2,5	73,0
31–40	2,4	18,7	4,9	26,0	14,3	7,7	9,5	31,5	15,0	7,0	3,5	25,5
41–50	–	1,6	5,7	7,3	–	–	3,6	3,6	–	–	1,5	1,5
Усього:	58,5	29,3	12,2	100,0	69,0	16,1	14,9	100,0	82,0	10,5	7,5	100,0

Табл. 4 показує, що військовослужбовців з I групою стану здоров'я («здорові») було: у 2008 р. 58,5%, у 2009 р. 69,0%, у 2010 р. 82,0%, а з II групою стану здоров'я («практично здорові») було: у 2008 р. 29,3%, у 2009 р. 16,1%, у 2010 р. 10,5%. Згідно з наказом Міністра оборони України № 645 від 06.11.2006 р. та Методичного посібника «Диспансеризація у Збройних Силах України» [5, 6] усі військовослужбовці з I групою стану здоров'я та II групою стану здоров'я у яких протягом року не було загострень захворювань хронічного характеру, а також нових гострих захворювань, щорічному поглибленому медичному обстеженню і відповідно диспансерному динамічному спостереженню не підлягають. Контрольні медичні обстеження їм проводить лікар загальної практики – сімейної медицини у військовій частині. Військовослужбовці з III групою стану здоров'я («військовослужбовці, що потребують лікарського нагляду») склали: у 2008 р. 12,2%, у 2009 р. 14,9%, у 2010 р. 7,5%, всі вони підлягають диспансерному динамічному спостереженню. Огляд лікаря загальної практики – сімейної медицини та лікарів-спеціалістів здійснюється згідно з наказом Директора департаменту охорони здоров'я України № 113 від 12.12.2006 р. [7].

Таким чином, результати наших досліджень показали, що зниження стану здоров'я військовослужбовців, в основному, характеризувалися наявністю захворювань за такими класами хвороб, як: органів дихання, органів травлення та системи кровообігу. Тому, на наш погляд, лікарю військової частини у своїй повсякденній діяльності з метою збереження та зміцнення здоров'я військовослужбовців, необхідно більш широкого застосовувати щоденне медичне спостереження, поглиблені і контрольні медичні обстеження в процесі навчально-бойової підготовки, а також оздоровчі заходи.

Висновки

1. Визначені основні класи захворювань, які формують структуру показників стану здоров'я військовослужбовців: це – хвороби органів дихання, органів травлення та хвороби системи кровообігу. Хвороби органів дихання складають близько 50% усіх хвороб.

2. З метою забезпечення високого рівня працездатності та збереження боєготовності і боєздатності військ, лікарю частини необхідно більш широкого застосовувати щоденне медичне спостереження, поглиблені і контрольні медичні обстеження військовослужбовців у процесі навчально-бойової підготовки, а також оздоровчі заходи.

Література

1. Пономаренко В.А. Профессиональное здоровье личного состава как категория боеготовности и боеспособности войск / В.А. Пономаренко // Воен. мед. журн. – 1991. – № 3. – С. 54–57.

2. Огороднійчук І.В. Захворюваність, госпіталізація та працевтрати військовослужбовців Збройних Сил України 2001–2004 рр. / І.В. Огороднійчук, В.В. Нарожнов, М.І. Хижняк // Проблеми військової охорони здоров'я. Збірник наукових праць Української військово-медичної академії / за редакцією В.Я. Білого. – К., 2006. – Вип. 15. – С. 505–511.

3. Рум'янцев Ю.В. Здоров'я військовослужбовців як фактор національної безпеки України / Ю.В. Рум'янцев, О.А. Красюк // Проблеми військової охорони здоров'я: збірник наукових праць (присвячений 15-ти річчю Української військово-медичної академії та кафедри військової терапії) / за редакцією В.Я. Білого. – К. – 2008. – Вип. 23. – С. 115–121.

4. Волик О.М. Стан здоров'я військовослужбовців Збройних Сил України кадрового складу за даними медичних обстежень / О.М. Волик // Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України. – 2002. – № 2. – С. 20–22.

5. Наказ Міністра оборони України № 645 від 06.11.2006 р. «Про затвердження Керівництва з диспансеризації військовослужбовців Збройних Сил України». – 12 с.

6. Диспансеризація у Збройних Силах України: методичний посібник / За ред. П.С. Мельника. – К., 2007. – 219 с.

7. Наказ Директора департаменту охорони здоров'я України № 113 від 12.12.2006 р. «Про затвердження методики диспансерного динамічного нагляду при основних захворюваннях та аналізу диспансеризації військовослужбовців Збройних Сил України». – 34 с.

Состояние здоровья военнослужащих воинской службы по контракту

Т.А. БИБИК, А.К. ПИВОВАРОВА

В статье приведен анализ основных статистических показателей состояния здоровья военнослужащих воинской службы по контракту. Показано, что для сохранения и укрепления здоровья военнослужащих необходимо более широко применять повседневное медицинское наблюдение, углубленные и контрольные медицинские обследования в процессе учебно-боевой подготовки, а также оздоровительные мероприятия.

Ключевые слова: *заболеваемость, госпитализация, трудовые потери, состояние здоровья военнослужащих.*

Health condition of the contract military servants

T.BIBIK, A.PIVOVAROVA

The article deals with the analysis of the statistical indicators of the contract military servants' health condition. It has been shown that a wider usage of daily medical observation, in-depth medical examinations, health monitoring in the process of combat training and health improving measures are needed in order to save and improve health of military servants.

Key words: *morbidity, hospitalization, job losses, military servants' health condition.*

УДК: 616 (043):355

Щодо реалізації практичної роботи над дисертаціями, захищеними за останні 2 роки (2009–2010) лікарями Головного військово-медичного клінічного центру «ГВКГ» Міністерства оборони України (третє повідомлення)

М.П. БОЙЧАК, В.М. ТКАЧЕНКО

В статті надані практичні результати роботи над дисертаціями, захищеними лікарями Головного військово-медичного клінічного центру «ГВКГ» у 2009 та 2010 роках.

Ключові слова: *дисертація, практичні результати, військова медицина*

Перші повідомлення про практичну цінність 20 дисертацій, захищених за 4 роки – 2001–2004 рр. лікарями Головного військово-медичного клінічного центру «ГВКГ», опубліковано в збірниках наукових праць Головного військового клінічного госпіталю та Української військово-медичної академії (2003 і 2006 рр.) [1, 2]. Друге повідомлення про дисертації, захищені за 4 роки у 2005–2008 рр., опубліковано в збірнику наукових праць ГВКГ «Сучасні аспекти військової медицини» за 2009 р., випуск 14 [3].

Необхідність публікацій практичних виходів дисертацій не за 4 роки, а за 2 (2009 та 2010) викликано у зв'язку з отриманими із військових госпіталів Збройних Сил України прохань зменшити часовий розрив між публікаціями та розширити опис практичних результатів дисертацій з метою прискореної ознайомленості з новими сучасними досягненнями вітчизняних та закордонних методів діагностики і лікування різних захворювань.